

Europos dienos renginių akcentai

Algimanto apygardos partizanų šventė

Su 350 Algimanto apygardos partizanų nuolat kovojo per 2000 okupantų kariuomenės kareivių. Vien tik stribū buvo 540, taigi – 6–7 priešvienā Laisvės kovotojų. Beveik visi jie žuvo, nors gretos nuolat pasipildydvavo.

Jų darbai ir kova nepamirštati – saulėtą gegužės 5-osios šeštadienį į Troškūnų kapienes, kur palaidoti 48 žuvę partizanai, atžygiavo kolona. Čia atvyko buvę bendražygiai iš visos Lietuvos. Tai Algimanto, Prisikėlimo, Vytauto ir Didžiosios Kovos apygardų vadai ir partizanai, kariuomenės dalinių vadai, dvasininkai, mokslininkai ir mokiniai, apylinkių gyventojai. Penkių partizanų apygardų ir štabo vėliavos palinko prie pilkų betono kryžių. Kalbėjusieji prisiminė tą laikotarpį, pagerbė didvyrius. Jaudinant literatūrinį montażą atliko Anykščių Antano Viešulio gimnazijos mokiniai. Visiems žuvusiesiems, ne tik čia palaidotiems, trankiomis automatu salvėmis pagarbą atidavė krašto apsaugos savanoriai.

Iš kapinių nužygiamome į Troškūnų bažnyčią. Šv. Mišias už žuvusius partizanus aukojo Panevėžio vyskupas Jonas Kauneckas, partizanų kapelionas dim. plk. monsin-

joras Alfonsas Svarinskas ir Troškūnų parapijos klebonas Saulius Fipilavičius.

Po šv. Mišių prie bažnyčios skvere, kuriame pastatytas juodo marmuro paminklas su stelomis Algimanto apyg. partizanams, išsirikiavo partizanai su Algimanto apyg. vadu Jonu Kadžioniu, Utenos rinktinės šauliai, vadovaujami Broniaus Stuko, Vyčio apyg. 5-osios rinktinės savanoriai su vadu plk. Itn. Ričardu Leikumi. Pagrindinį pranešimą perskaitė LLKS prezidiumo pirmininkas dim. plk. Jonas Čeponis. I apygardos 60-mečio minėjimą atvyko daug svečių. Tai dim. gen. Jonas Krontaitis, Krašto apsaugos savanorių pajėgų vadas plk. A. Plieskis, Lietuvos šaulių sąjungos vadas plk. J. Širvinskis, LLKS štabo viršininkas dim. mjr. Vytautas Balsys, Rezistentų teisių komisijos narys, Didžiosios Kovos apyg. vadas dim. mjr. Augustinas Švenčionis, Anykščių r. meras S. Obelevičius, savivaldybės darbuotojas, istorikas G. Vaičiūnas, Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centro darbuotojai – R. Trimoniene, D. Žygelis ir architektas Jonas Jogėla – paminklo autorius. Idomiai kalbėjo istorikas prof. Antanas Tyla, prof. Ona Voverienė.

Dainomis ir eilėmis linksmino Anykščių Antano Baranausko, Troškūnų ir Traupio vidurinių mokyklų mokiniai, Troškūnų krašto folkloro ansamblis „Malmaža“. Ne veltui rajono meras Sigutis Obelevičius džiaugėsi, kad jaunimui – tai gyva istorijos pamoka, susitikimas su žmonėmis, kūrusiais tą istorijos laikotarpi.

Pastatytas paminklas nuteikia iškilmingai, tik susirinkusieji apgailestavo, kad Jame nėra jokio mūsų tautos ženklo ar simbolio.

Minėjimą organizavo Algimanto apyg. vadas Jonas Kadžionis, stebinantis savo energija, jaunatviškumu ir organizaciniais sugebėjimais. Esame jam dėkingi. Minėjimo pabaigoje gerbiamas Jonas subūrė grupę partizanų bei partizanų, ir, kaip jaunystėje, be repeticijos „plėše“ partizaniškas dainas. Laimingi ir gerokai sužvarbę visi vaisingės kareiviška koše ir karšta arbata. Užuovėjor organizatoriai partizanus pakvietė į vienuolyno salę. „Mes nepamiršom ir mūsų tauta niekada nepamirš kovojujų ir paaukojusių gyvybes už Lietuvos laisvę“, – sakė LLKS prezidiumo pirmininkas dim. plk. Jonas Čeponis.

Stasys DOVYDAITIS
LLKS štabo narys

Europos Sajungos gimtadieniu laikoma gegužės 9-oji, kai 1950 m. Prancūzijos užsienio reikalų ministras Robertas Šumanas viešai iškėlė Europos integracijos idėją. Prieš trejus metus Lietuva kartu su devyniomis valstybėmis išstojo į Europos Sajungą. Ta proga sveikindamas Lietuvos žmones Prezidentas Valdas Adamkus priminė, kad strateginis mūsų šalies uždavinys išlieka aiškus ir nekintamas – siekti, kad ES būtų stipri ir darniai veikianti valstybių, piliečių ir vertybų bendruomenę.

Praėjusį šeštadienį Europos Sajungos gimtadienį ir trečiasias Lietuvos išstojimo į ES metines šventė šalies miestai, tarp jų ir Kaunas. Šventės renginiuose aktyviausias buvo jaunimas – piešė, dalyvavo viktorinose, rengė koncertus. Miesto aikštės ir skverus puošė mėlynų ir geltonų balionų kupolai.

“Tremtinio” inf.
Z. Šiaučiulio nuotrauka

Konferencija Utenoje

Utenos Adolfo Šapokos gimnazijoje įvyko konferencija „Paspriešinimo istorija – jauniosios kartos tautinio, patriotinio ir pilietinio ugdymo šaltinis“. Joje dalyvavo Utenos aps. mokyklų istorijos mokytojai, moksleiviai, Lietuvos istorija besidomintys asmenys. Pranešimus skaitė LR Prezidento visuomeninis patarėjas Edmundas Simanaitis, Vilniaus pedagoginio

partizanų kovų takais, susitikimus su Laisvės kovų dalyviais. Daugailių pagrindinės mokyklos istorijos mokytoja metodininkė Rita Jurkevičienė papasakojo, kaip žiauriai komunistai kovojo pieš tikėjimą, uteniškį arkivyskupą Mečislovą Rainį.

Ankyščių rajono savivaldybės administracijos Juridinio skyriaus vyr. specialistas Gintaras Vaičiūnas iš archy-

Konferencijos svečias dr. P. Jakucionis

Autoriaus nuotrauka

universiteto Visuotinės istorijos katedros doc. Vida Kniūraitė, Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centro Atgimimo skyriaus vedėja Dalia Rudénienė ir vyr. specialistė Inga Kuzmičiova.

Adolfo Šapokos gimnazijos istorijos mokytojos metodininkės Birutė Kairienė, Jolita Baltuškienė, Daiva Dudėnienė, Užpalių gimnazijos mokytoja Nijolė Braukylienė, Krašuonos pagrindinės mokyklos mokytoja Vanda Baranauskienė pasidalijo patirtimi apie Lietuvos pasipriešinimo istorijos dėstymai, išvykas

vu surinko istorinę medžiagą apie Vytauto partizanų apygardos įkūrimą ir veiklą. Pranešėjas pasakojo, kaip i Laisvės kovotojų gretas buvo infiltruotas MGB agentas J. Markulis, pražudęs daug nekaltų žmonių. Buvo pristatyta gydytojos Adelės Motiejaitienės ir publicisto Vilniaus Bražėno naujos knygos istorinė tema. Renginyje dalyvavo autoriai.

Konferencijos svečias Seimo narys TS PKTF pirmininkas dr. Povilas Jakucionis gerai įvertino konferencijos darbą.

Algirdas MEILUS

Ivykiai, komentarai

Imperinė istorija

Kremliaus valdoma žiniasklaida nepaliaujamai puola „fašistinę“ Estiją. Didžiųjų laikraščių antraštės tiegiog stulbinančios. Dienraštis „Moskovskij komsomolec“ per visą puslapį išspausdintame straipsnyje skelbia: „Estijoje prasidėjo partizaninis karas!“ Didesnį absurdą sunku ir išsivaizduoti. Tačiau Kremliaus veiksmai Estijoje rodo, kad V. Putino režimas aktyviai, pamindamas visus tarpautinius principus bei nusmesdamas paskutiniuosius demokratinių laisvių likučius, posovietinėje erdvėje ēmési aktyviai vykdysti agresyvą politiką. Visagaliu tapęs Kremliaus caras su savo opričnikais – KGB generolais ir pulkininkais, užimančiais aukščiausius postus politikoje ir ekonomikoje, be jokių ceremonijų pradėdami ekonominę blokadą ēmė spausti Estiją. Faktiskai bandoma pakartoti 1939–1940 m. scenarijų, kai

buvo užgrobtos Baltijos valstybės. Juk ir tada Kremlis pirmiausia pareikalavo Estijos, Latvijos ir Lietuvos vyriausybį atsistatydinimo. Dabar reikalaujama Estijos premjero „galvos“, o pati Estija paskelbta „fašistinė“ valstybe. Aukščiausiuosius Rusijos pareigūnų ir specialiųjų tarnybų sukurstytas vietinių rusų chuliganų siautėjimas Taline ir prie Estijos ambasados Maskvoje net aklam ir kurčiam padodė, kad Rusija vėl siekia atsiimti savo „istorines teritorijas“ prie Baltijos jūros. Nesvarbu, kad Baltijos valstybės oficialiai yra ES ir NATO narės. Nemažai politikos specialistų Europos Sąjungos reakciją į Estijos įvykius įvertino kaip pavėluotą ir pernelyg švelnią nuo atviros Rusijos agresijos ginant visateisę bendrijos narę. Atrodo, kad Briuselio biurokratai nuo Mask-

vos hipnozės pamažu pradedė atsipeiketi. Kita vertus, senoji Europa, neišgyvenusi sovietinės okupacijos siaubo, sunkiai suvokia, kad Rusijos meška niekada neatsisakė grobio prie Baltijos.

Labai svarbu, kaip gegužės 18 d. Samaroje numatomame ES šalių lyderių ir Rusijos prezidento V. Putino susitikime didžiųjų ES valstybių prezentantai ir premjerai primins Kremliaus valdovui apie prieš Estiją vykdomą atvirą agresiją. Ar bus išgirstas Estijos užsienio reikalų ministro Urmo Paeto įspėjimas, kad Rusija šiuo metu elgiasi taip, tarsi vis dar gyvuotų Sovietų sąjunga. Kremlis atvirai pradėjo priimyviausio nacionalizmo ir imperialistinių nuotaikų kurstymą, tačiau atviros ginkluotos agresijos, kaip tai buvo 1940 m. vasarą, bent jau kol kas neplanuoja. Bet tikslai –

tie patys – pradžioje pasitelkti vietinių kolonistai ir jų palikuonys, tapę Maskvos „penktąją koloną“, taip pat ir vietiniai su estiškomis, latviškomis ar lietuviškomis pardėmis, kurių, deja, irgi netrūksta. Tai rodo ir buvusioje imperijoje V. Putino paskelbti rusų kalbos metai, taip pat atviras fašistinių V. Putino jaunimo organizacijų, tokų kaip „Naši“ ir „Molodaja gvardija“, rėmimas bei kurstymas agresyviems veiksmams ne tik prieš dar drįstantius pakelti galvas Rusijos opozicijos likučius, bet ir prieš buvusias kolonijas. Jauni neapsiplunksnavę chuliganėliai ugdomi aršiais nacionalistais, savotiška smogiamają gvardiją. Skiepijama neapykanta Vakarams, ypač „fašistiniams pri-baltams“, išorės prieš ieškojimas ištrauktas iš to pa-

ties sovietinio propagandinių arsenalo.

Šioje situacijoje oficiali Lietuvos valdžios pozicija atrodo gana dviprasmiškai. Lankydama Lietuvoje Estijos parlamento pirmininkė E. Erdma padėkojo Lietuvai už paramą, tačiau aišku, kad ta parama galėjo ir pri-valėjo būti kur kas veiksminės. Mūsų Seimo priimta rezoliucija, palaikanti Estiją, taip pat gana aptaki. Tačiau nėra ko norėti iš neokomunistinės Lietuvos valdžios. Vien tai, kad paksininkų ir paleckininkų valdama sostinės savivaldybė nedavė leidimo surengti protesto mitingą prie Rusijos ambasados Vilniuje, labai daug ką pasako. Nomenklaturinė valdžia nesuvokia ar dedasi nesuvokianti, kad Estijos scenarijus gali būti pa-kartotas ir Lietuvoje. Ir ne tik dėl sovietinės okupacijos simbolii „išniekinimo“.

Medvedevu. Tai bus paskelbta konstitucine dauguma.

Klausiate, ką daryti? Pir-miausiai suvokti, kad Putinas – mūsų visų kolektyvinė nuodėmė. Todėl reikia galvoti, kaip jas atskiratyt. /.../ Mes nejver-tinome laisvės, kurią mums buvo suteikęs B. Jelcinas. Perne-lyg dergėme tuos, kurie mums laisvę davė. Dabar reikia spręsti, ar mes, didi rusų tauta, leisime, kad pilkos asmenybės valdytų Rusiją tarsi savo daržą, nurodinėtų, ką galima rašyti ar kalbėti. Salis, kurią po Jelcino pavergė Putinas, yra nužudytois laisvės salis.“

J. Tregubova savo atvira-me laiške primena ir Taline vykstančius rusų „patriotų“ siautėjimus. Ji pabrėžia, kad Talino scenarijus gali būti pa-kartotas bet kur, ne tik buvusiose sovietinėse respublikose.

Jonas BALNIKAS

Kaip pergyventi Putiną

vadintą „Kaip mums pergyventi Putiną“. Jame negailestinga dabartinio Kremliaus autoritario kagiebistinio režimo kritikė, savo knygose ir straipsniuose atskleidusi dabartinio V. Putino režimo užkulisius, rašo, kad pabėgti iš Rusijos ją paskatinio ne tik baimė dėl gyvybės, bet ir siekis pasaulyui atverti akis ir parodyti, kokį pavojų visam Žemės rutuliu keilia V. Putinas ir jo klika. Pavojus, anot J. Tregubovos, dargi didesnis nei Stalino laikais.

„Teigt, kad paskutiniai metais Rusija tapo visuotinės baimės teritorija, būtų tik tikrosios situacijos sušvelninimas. Pakanka kiekvieną die-ną išgirsti Rusijos naujienas ir atrodo, kad tai vyksta buvusioje Sovietų sąjungoje ar da-

bartinėje Baltarusijoje. Žiaurių išvaikomi opozicijos mitingai, uždaromos opozicinės partijos, konfiskuojami laikraščių tiražai, milicininkų žiauriai sumušami seneliai, atsitiktinai atsidūrė opozicijos mitingo vietoje. Putinas uždraudė grupei verslininkų vykti į ekonomikos forumą Londone. Tai tarsi sniego griūtis ar infekcija, tarsi baisi paranojinė mutacija. Šios mirtingos infekcijos centras – Kremlis. Putinas labai bijo prarasti valdžią, nes suvokia, kad tuo atveju susilauktų atpildyti už padarytas piktdarybes, už banditizmu persunktas specialiųjų tarnybų ir jėgos struktūrų operacijas. Sužinojusi apie B. Jelcino mirtį, aš prisiminiau, kaip jis amnesta-

vo 1993 m. pučiustus, išleido juos iš kalėjimo. O juk pučiustai planavo nužudyti jį patį ir B. Jelcinas tai puikiai žinojo. Kokią kruviną košę panašiu atveju būtu užvires Putinas? Sugebėjimas atleisti priešams ir pakantumas opozicijai būdingas tikrai tikriems ir stipriems politiniams lyderiams. Prievara ir žudynės yra silpnųjų atributas. Putino baimė prarasti valdžią yra paranoja; ta baime ir paranoja užkrečiama visa šalis. Keičiami įstatymai, bet kokius rinkimus parverčiantys kvailos operetės spektakliu. Pagal tuos Putino įstatymus bet koks Kremliaus nurodytas žmogus bus „išrinktas“ net tuo atveju, jeigu balsuoti ateis tik pats Putinas su numylėtiniais Ivanovu ir

Seimo socialinių reikalų ir darbo komiteto informacija

Dėl pensijų

Vyriausybei pritarus Lietuvos Respublikos valstybinių socialinio draudimo senatvės ir invalidumo pensijų dalies išmokėjimo įstatymo projektui, jis teikiamas svarstyti Seimui.

Šiuo projektu siūloma nustatyti valstybinių socialinio draudimo („Sodros“) senatvės ir invalidumo pensijų dalies išmokėjimo tvarką tiems šių pensijų gavėjams, kurie po pensijos paskyrimo 2001–2002 metų laikotarpiu nuolat arba atskirais laikotarpiais dirbo ir gavo didesnę nei įstayme nustatytą algą, dėl ku-

rios dydžio pagal tuo metu gailiojusias nuostatas jiems buvo mokama ne visa paskirta senatvės ar invalidumo pensija.

„Teikiamu įstatymo projektu siūloma išmokėti skirtumą tarp paskirtos 2001 metų sausio 1 dienos – 2002 metų gruodžio 31 dienos laikotarpiu mokėtos pensijos tiems senatvės ir invalidumo pensijų gavėjams, kurie turėjo būtinai stažą ir kuriems buvo taikyta nuo 2001 m. sausio 1 d. įsigaliojusi ypač griežta šių pensijų mokėjimo tvarka.

Mirusiems pensininkams priklausiusias pensijas siūloma išmokėti jų sutuoktiniam, o jei jų nėra – mirusiojo vaikams (iavaikiams), gau-nantiems (gavusiems) „Sod-

ros“ našlaičių pensijas. Nemokėta senatvės ar invalidumo pensijos dalies suma būtų finansuojamos iš „Sodros“ biudžeto.

„Sodros“ valdyba ir jos teritoriniai skyriai turės atliki ne-mažus parengiamuosius darbus, todėl nemokėtos senatvės ar invalidumo pensijos dalies išmokėjimą siūloma pradėti nuo 2008 m. kovo 1 d. Visa suma būtų išmokama iš karto. Planuojama, kad nemokėtos pensijos dalis būtų išmokėta apie 100 tūkst. pensininkų. Tai iš „Sodros“ biudžeto pareika-lautų apie 180–200 mln. litų, – informavo LR Seimonarė, Seimo socialinių reikalų ir darbo komiteto narė Vincė Vaide-vutė Margevičienė.

Mityba darbe

Seimo socialinių reikalų ir darbo komitetas ir Lietuvos profesinių sąjungų konfederacija balandžio 26 d. Seime organizavo konferenciją „Naujas požiūris į darbuotojų mitybą darbe“.

„Joje Lietuvos ir užsienio ekspertai aptarė darbuotojų maitinimo sistemų įtaką darbuotojų sveikatai, darbingumui, verslo plėtrai ir BVP augimui. Taip pat buvo svarsto-ma, kaip racionaliai pasirinkus darbuotojų mitybos sistemas būtų galima spręsti socialines problemas, didinti įmonių konkurencingumą, gerinti darbo aplinką, darbuotojų sveikatą, jų mitybos ir gyvenimo kokybę, stiprinti darbuotojų lojalumą. Konferencijo-

je buvo svarstomos verslo galiybės maitinti savo darbuotojus nemokamai ir maitinimo kuponyų sistemos įdiegimo perspektyvos Lietuvoje. Taip pat buvo aptarti stambių įmonių ir smulkaus verslo ypatumai die-giant įvairias darbuotojų maitinimo sistemas, valstybės galiybės skatinti darbdavius teikiti socialines paskatas, saugūs darbo keitimo principai.

Buvo išsakyta ir priešinga nuomonė, kad darbuotojų maitinimo kuponai – tai ne socialinis, o prekybinis projeketas, naudingas tik prekybinkams ir maitinimo organizatoriams. Pažymėta, kad darbo aplinkos reikia plėtoti pažangias socialines paslaugas, o ne jas imituoti, – informavo LR Seimo narė Vincė Vaidevutė Margevičienė.

Niekada neišsižadėjės laisvės siekio

Gegužės 20 d. Lietuvoje bus minima Partizanų pagerbimo, kariuomenės ir visuomenės vienybės diena. Vilniuje įnumatomai renginiai šiai dienai paminėti, ta proga bus pristatomos net dvi knygos. Gegužės 18 d. Vilniaus įgulos karininkų ramovėje bus pristatyta antras knygos leidimas "Dainavos apyg. partizanų atminties paminklai". Seime taip pat bus rengiamas minėjimas: gegužės 17 d. Parlamento galerijoje bus pristatyta Janinos Šyvokienės prisiminimų knyga apie paskutinį Aukštaitijos partizaną Antaną Kraujelį-Siaubūną "Gyvenimą paaukojės Tėvynei". Renginio metu Seime taip pat bus rodomos A. Kraujelio gyvenimo nuotraukos, koncertuos buvusių tremtinių cho-

KGB, turinti gausybę agentų ir tobulos technikos, septyniolika metų negalėjo nei suimti, nei nužudyti vieno žmogaus, kuris neturėjo net patiko prieglobščio. Kartu į Antano paieškas daugelis éjo su dideliu noru tikėdami, kad sumedžiojusiojo partizaną laukia dideli pinigai ir sovietų valstybės apdovanojimai.

O jis ne tik slapstėsi, bet ir aktyviai veiké. Dažnai Antanas pasirodydavo aplinkiniuose miesteliuose: Pakalniuose, Skiemonyse, Alantone, Utenoje ir Leliūnuose. Daug kur jo niekas nepažindavo, nes jis persirengdavo moteriškais drabužiais, turéjo ilgus plaukus ir buvo švelnių veido bruožų, todėl vykusių tuo naudojosi. Žmona Janina pasakojo, kad Antanas, persirengęs moterimi ir pasidėjės ginklą krūmuose, meške riodavo arba padėdavo dirbtį ūkio darbus. Be ūkio darbų jis mokėjo nerti tinklus, verpti ir sukti siūlus.

Kai kada jis persirengdavo Raudonosios armijos karininko artileristo uniformą, taigi net stribai atiduodavo

rai. Ši knyga – tai A. Kraujelio sesers ir jo artimųjų prisiminimai, gausiai iliustruoti nuotraukomis ir dokumentais.

Janina Šyvokienė
Gyvenimą paaukojės Tėvynei

Antano Kraujelio sesera
minėjimo prisiminimas

jam pagarbą. Jo vardas anuomet kėlė baimę ne vienam aktyvistui ir nedavė ramybės saugumiečiams".

Taip apie savo brolio gyvenimo ir kovos kelius pasakoja partizano sesuo, Laisvės kovų dalyvė, mikrobiologė ekologė, habilituota daktarė Janina Šyvokienė. Ji kartu su tėvais ir penkiomis seserimis buvo du kartus ištremta į Sibirą: 1951 m. – į Irkutsko sritį ir 1960 m. – į Krasnojarsko kraštą. J. Šyvokienė dedikacijoje rašo: „Šią knygą skiriu savo tėvams, patyrusiems rūščią dalią, ir broliui Antanui, nuėjusiam sunkų, bet garbingą kovotojo kelią ir niekada neišsižadėjusiam laisvės siekio".

Net likęs vienas Kraujelis saugumiečiams kėlė siaubą ir beviltišką įniršį. Galingoji

Ingrida VĖGELYTĖ

1947 m. balandžio 27-ąją apsuptyti savo slėptuvėje, įrengtoje po Štreimikių namu, – ši šeima gyveno Marijampolės aps. Kalvarijos sav. Gulbiniškių kaime – Tauro apyg. Vytauto rinktinės štabo nariai pasirinko karžygiską mirtį. Zuvo Vytautas Vabalas-Kunigaikštis, Anelė Senkutė-Pušelė, Antanas Pečulis-Baritonas.

Popusės amžiaus, 1997 m. balandžio 27 d., jų žūties vietoje atidengtas paminklas. Jį Marijampolės Tauro apyg. partizanų ir

Minėjimą surengė buvusi pirmoji Tauro apyg. partiza-

Karių sargyba prie Nežinomo partizano kapo

nų ir tremties muziejaus vadėja, partizanų ryšininkė Aldona Vilutienė, vietas karių įgulos kapelionas Edvardas Baniulis ir Marijampolės Tauro apyg. partizanų ir tremties muziejaus darbuotojai. I minėjimą atvyko Vytauto Vabalo sūnus, sesuo, Anelės Senkutės sesuo su šeima, brolis, kiti žuvusių partizanų artimieji. Dalyvavo LPKTS Marijampolės aps. koordina-

torius Vytautas Raibikis. Marijampolės Šv. Arkangelo Mykolo bazilikoje buvo aukojuamos šv. Mišios, iškilmingai perskaitytos žuvusiuų pavardės (jų buvo per 300).

Minėjimas tęsėsi Ramybės lauke tarp senųjų Marijampolės kapinių ir Šešupės. Ten herojiskais ir tragiskais pasipriešinimo metais okupantai užkasė 400 Laisvės kovotojų palaikų. Parke pastatyti aukštos medžio skulptūros, vaizduojančios Kristų, Švč. Mergelę Mariją, Lietuvą.

lauskas paaukojusiuosius savo gyvybę už Tėvynę palygino su šventaisiais.

Partizanų priesaikos žodžius pakartojo buvęs partizanas Juozas Armonaitis ir ryšininkės Aldona Vilutienė ir Albina Lakickienė. Partizaniskas dainas pakiliai daina vo Lazdijų laisvės kovų dainų ansamblio "Žilvitis" nariai.

Marijampolės aps. viršininko administracijos salėje tylos minute pagerbtai žuvę Laisvės kovotojai. Dainavo buvusių tremtinių choras ir

Partizanų priesaiką skaito partizanas Juozas Armonaitis, greta – ryšininkės Albina Lakickienė ir Aldona Vilutienė

rezistencijos dainų ansamblis. Paskaitą apie Tauro apyg. partizanų kovos strategiją ir takтиką antrame rezistencinės kovos etape (1946–1948) perskaityė istorikas Jonas Gustaitis.

Renginio dalyviai lankėsi Marijampolės Tauro apyg. partizanų ir tremties muziejuje, domėjosi eksponatais.

Algimantas LELEŠIUS
Autoriaus nuotr.

2007 m. gegužės 11 d.

Tęsinys.
Pradžia Nr. 16 (750)

Jurgis Maskelis-
Ažuolas
1900–1945

Gimė ir užaugo Krosnėnų k., Krosnos parap., mažazemių valstiečių šeimoje, auginojo keturis sūnus: Jurgis, Juozas, Albinas ir Antanas. Darbštus, rūpestingas Jurgis, vyriausias iš brolių, buvo pramokės statybininko amato. Aukštas, stambus, patrauklus, šviesaus gymio jaunuolis mėgo knygą ir laikraštį, turėjo autoritetą šeimoje ir kaimo bendruomenėje. Mėgo dainą, giedojo Simno bažnyčios chore.

1918 m. Jurgis, 18-metis jaunuolis, savanoriu stojo į atgimstančios Lietuvos kariuomenę kovoti už tėvynės laisvę. Kaip savanoriui, Lietuvos Vyriausybė jam skyrė 8 ha žemės Vytautiškių kaime, Krosnos parap. Jaunuolis statėsi trobesius, su meile ir svajodamas kūrė savarankiškų gyvenimą.

1982 m. sukūrė šeimą – vedė Jadvigą Maciulevičiūtę, g. 1904 m. Birutos k., netoli Šeštokų. Du jaunos šeimos vaikai mirė maži. Vėliau, 1930 m., gimė Juozas ir 1933 m. – Cesis.

1934 m. pardavės žemę ir sodybą Vytautiškėse, Jurgis Maskelis nusipirkė ūkelį Šarkiškių k. – Griškoniu sodybą (būsimos partizanės Griškonytės-Neifaltienės-Pušelės giminė) prie pat Kalniškės miško. „Griškonynėje“ trobos jau buvo pastatyti, tačiau per gaisrą sudegė, liko tik molinio tvarto sienos. Maskeliai buvusio molinio tvarto gale iširengė gyvenamas patalpas. Gyvenant Šarkiškuose gimė duktė Onutė ir sūnus Kostas. Dar laisvos Lietuvos metais Šarkiškuose Jurgis pasistatė kitus sodybos pastatus: gyvenamajį namą, kluoną, tvartus. Namo iširengti nesuspėjo – prasidėjo 1940 m. sovietų okupacija, represijos, karas... IŠ Šarkiškius gyventi atsikėlė ir senukas Maskelių tėvas su antraja žmona. Jis pasistatė namelį sūnaus žemės pakraštyje.

Skaudžiausi Jurgio Maskelio šeimai buvo antrosios sovietų okupacijos metai, kai 1944 m. vasarą, per Lietuvą į Vakarus pražiūžus sovietų vokiečių frontui, iš okupaciję kariuomenę prieverta buvo imami vyrai. Šeimoje buvo

Jurgis Maskelis

niškės mišką, išitraukė į partizanų veiklą, 1945-ųjų pavasarį Lakūno būryje priėmė partizanų priesaiką.

Partizano Jurgio Maskelio duktė Onutė Žilinienė prisimena, kad jos motina pritarė vyro pasirinkimui – stoti į partizanus, kovoti prieš okupantus. „Tėvai buvo nusiteikę prieš okupaciją. Tikėjo kova už laisvę, kovos pergale, nors jautė žūties grėsmę“, – pasakojo Onutė.

1944 m. rudenį išėjė į mišką broliai Maskeliai namuose pasirodydavo retai – bijojo pakenkti šeimai, nes namai buvo stebimi. Pareidavo ginkluoti su kovos draugais, pavalydavo, pasikeisdavo drabužius, bet namie nenakovodavo.

Išsiūbavus mūšiui Kalniškėje, partizanų artimieji jau neturėjo viilties jų gyvų sulaukti. Kitą dieną gavo žinią, kad tėvo nebéra... Jurgis po mūšio išliko gyvas. Kitą rytagį ryžosi pasiekti namus. Ji, slenkantį namo per Atesnykelių kaimo pampiškę, nutykojo priešo sekliai. Pagavę tardė, vėliau nušovė ir paguldė Simno turgaus aikštėje su kitais partizanais, žuvusiais mūšyje. Jadviga Maskelienė Simne bandė išprašyti išbaudėjų vyro palaikus, norėjo palaidoti, bet iš jos tik pasityciojo. J. Maskelienė nepalūžo. Grįžusi namo sukvietė giminės ir

nuspręsta: nepasiduoti, slėptis arba kovoti. Buvęs laisvos Lietuvos karys savanoris Jurgis Maskelis, keturių vaikų tėvas, ir nesenai sukūrė šeimą jo jaunesnis brolis Albinas, g. 1911 m., kurį laiką apsistojęs su žmona Jurgio sodyboje, vėliau gyvenęs ir dirbęs Kalniškės eigulio Kaduškevičiaus „pasodoje“, nuo kariuomenės slapstėsi iširengtose slėptuvėse. Vėliau abu broliai išėjo Kal-

kaimynus pagerbti žuvusiuosius: giedojo laidotuviai giesmes, rožinį. Vaikai pastebėjo atlinguojančius kareivius ir stribų vežimus. Žmonės iškriko, o baudėjai į vežimus krovė visa, ką tik rado namuose, net kluono lentas nulupę susikrovė. Šeima nuo tos dienos nakvojo pas giminės, pažystamas.

Sūnūs Juozas ir Česius 1948 m. buvo areštuoti, kaip partizanų ryšininkai, nuteisti 10 m. 1951 m. motina su vaikais – Onute ir Kostu – ištremti į Irkutsko sr. – Čeremchovą. Po Stalino mirties sūnūs iš įkalinimo vietų atvyko į Čeremchovą. Apsigyveno visi kartu. 1957 m. duktė Onutė ištekėjo už tremtinio Jono Žilionio nuo Seirijų. Juozas tremtyje vedė rusę ir liko gyventi Sibire. Česlovas tremtyje taip pat sukūrė šeimą.

1958 m. Maskelai grįžo į Lietuvą. Iš tėviškė – buvusių Maskelių sodybą Šarkiškių kaime – grįžo partizano našlė Jadvyla su jauniausiu sūnumi Kostu. J. Maskelienė mirė 1989 m., sulaukus 85 metų. Palaidota Seirijuose.

Jurgis Balčiūnas-
Ugnis
1918–1946

Gimė Šeštokų kaime, Lazdijų rajone. Tėvai turėjo 10 ha žemės. Jų išsigijo grįžę iš Anglijos, kur buvo išvykę dirbtis. Ten sukūrė šeimą. Aleksandras ir Kristina Balčiūnai, gyvendami Šeštokuose, pasistatė gražius sodybos pastatus, buvo darbštūs, rūpestingi, gyveno pasiturimai.

Pirmas iš kairės stovi Jurgis Balčiūnas. Apie 1935–1936 m.

Šeimoje užaugo keturi vaikai: Jonas, g. 1911 m., Ona, g. 1917 m., Jurgis, g. 1918 m., ir Julija, g. 1921 m. Jonas ir Ona iš prigimties buvo nebyliai. Jurgis baigė Šeštokų pradinę mokyklą, dirbo tėvų ūkyje, vėliau baigė karo policijos mokyklą.

Ramū Balčiūnų šeimos gyvenimą sutrikdė sovietų ir vokiečių okupacijos. Iš sovietų kariuomenė Jurgis nestojo. Ėmė slapstytis. 1945 m. pavašariop kaimynė Julija Treigienė pasakojo mačiusi, kaip Jurgis Balčiūnas – jaunas, gražus, aukštas jaunuolis – éjo iš namų keliu tollyn, pirstine mojuodamas, tarsi atsisveikindamas. Kaime sušneko, kad Jurgis Balčiūnas išeina pas partizanus. „Daugiaujo gyvo nemačiau“, – sakė buvusi Balčiūnų kaimynė.

Partizanas Jurgis Balčiūnas Kalniškės mūšyje buvo sužeistas, tačiau pasisekė išsigelbėti. Dar kartą pakliuvusiam į priešo apsuptį ilgai tekę slėptis vandenye. Sunkiai susirgo. Prisiglaudė Metelicos kaime, pas tolimus giminaičius Ivanauskus. Apie partizano ligą seserai Julijai pranešė geraširdės moterys. Julija lankė sergantį brolių. Ligos palaužtas Jurgis Balčiūnas-Ugnis mirė 1946 m. sausio 9 d. Ivanauskų šeima paslapčia jį palaidojo beržynelyje.

1948 m. Balčiūnų šeimą – motiną, Joną, Oną ir Juliją – ištrémė į Sibirą. Julija dirbo anglies kasyklose, ten prarado klausą. Nebylių Onutę, ejušią parsinešti vandens, tremtyje suvažinėjo mašina. Onutės palaikus Atgimimo metais sesuo Julija parsivežė Lietuvon ir palaidojo Šeštokų kapinėse, šalia tėvo. Iš tremties grįžo motina, Julija ir Jonas. Jiems leido prieregistrnuoti savo namuose Šeštokuose.

Ištekėjusi Julija pasistatė

Alfonsas Čižikas-
Ažuolas
1925–1945

Gimė ir užaugo Randziškės k., Lazdijų r., Agotos Veiverytės ir Antano Čižiko šeimoje, turėjusioje 10 ha ūkį. Tėvas Antanas, kiles iš Gembašalio k., – 1918 m. Lietuvos nepriklausomybės kovų savanoris, gavęs žemės iš Semeiniškių dvaro, dalį nusipirkęs, pasistatė trobas. Šeimoje augo aštuoni vaikai: Juozas, g. 1919 m., Ona, g. 1922 m., Vincas, Alfonsas, g. 1925 m., Anelė, g. 1926 m., Marytė, Vitas, g. 1931 m., Antanas, g. 1940 m.

Alfonsas, baigęs Radziškės pradinę mokyklą, dirbo ūkyje. Vyriausias brolis Juozas buvo Lietuvos kariuomenės puskarininkis. Vokiečiai okupacijos metu jis suėmė, vežė į frontą, bet jam pasisekė pabėgti. Persekojamas slėpėsi pas seserį prie Lazdijų. Su broliu Juozu ēmė slapstytis ir 17-metis Alfonsas. Abu brolius suėmė ir išvežė į vokiečių frontą prie Leningrado. Vyrai vėl slapta grįžo.

Prasidėjo antroji sovietų okupacija. Broliai Čižikai į okupacinę kariuomenę nestojo, kaip ir daugelis aplinkinių kaimų vyrių. „Kratos ir kratos. Namus apsupdavo, krėtė visą giminę. Broliai slapsa pareidavo tik pavalygti“, – pasakojo brolis Vitas.

1944 m. rudenį vyrai patraukė į Kalniškės mišką. Mūšio dieną Alfonsas, pasipušęs Lietuvos kariuomenės uniforma, ginkluotas, ištvirtino šalia kovos draugų Meškakalnio viršūnėje ir žuvo nuo okupantų kareivių kulkų. Kitą dieną jo kūnas gulėjo Simno turgaus aikštėje...

Motinos skausmas buvo neapsakomas: ji šaukė, aimavavo. Jos neareštavo, tik atvažiavo iš valsčiaus ir paėmė iš ūkio viską – gyvulius, maistą, drabužius. Sodyboje likomama ir Vitukas. Seserys ištekėjo, iškriko. Motina, netekusi trijų sūnų irvyro, po Kalniškės tragedijos paliego ir anksti mirė.

Gabrielė
ALKSNINYTĖ-
KARALIENĖ

„Ainiai“ dainuoja visur

Utenos kultūros centro buvusių politinių kalinių ir tremtinių mišrus choras „Ainiai“, vadovaujamas nenuiltančio Adolfo Driuko, balandžio 15 d. viešėjo Vilniuje. Choras giedojo šv. Mišių giesmes Visų Šventųjų bažnyčioje. Vargonavo koncertmeisterė Utenos muzikos mokyklos mokytoja Reneta Veiličienė.

Po šv. Mišių bažnyčioje įvyko koncertas, kuriamė dainavo „Ainių“ choristai: solistai Zita Dimbelienė ir Alfonsas Gelumbauskas, moterų duetas – Regina Valytė ir Birutė Ališauskienė, uteniskių

mėgiamas trio: Agnė Rakauskienė, Zita Dimbelienė ir Birutė Ališauskienė. Visų Šventųjų bažnyčioje giesmės ir dainos skambėjo puikiai. Vilniečiai stebėjos, kad Utenoje yra tiek daug šauniai dainuojančių garbaus amžiaus žmonių, kuriems užtenka jėgų keliauti, koncertuoti.

Antrasis koncertas įvyko Vilniaus Visų Šventųjų parapijos namuose. Pasiklausyti uteniskių atliekamų dainų susirinko žymūs žmonės, muzikos žinovai, specialistai. Be minėtų dainininkų, šauniai giedojusių bažnyčioje, klebonijoje dainavo vyrų

trio: Antanas Baraišis, Alfonas Kurkulis ir Alfonsas Gelumbauskas. Jie sulaukė gausių aplodismentų. Nors vyrų galvos padabintos balta šarma, bet jų balsai skambūs kaip jaunystėje. Koncerto klausėsi ir dainininkų pasiodymą labai gerai ivertino vienas iš pagrindinių Pauliaus lietuvių dainų šventės, kuri įvyks liepos pradžioje, dirigentų Vytautas Verseckas.

Utenoje jau įvyko chorų atranka į Pasaulio lietuvių dainų šventę ir į dalyvių sąrašą pateko choras „Ainiai“.

(keliamas į 7 psl.)

Buvusių politinių kalinių ir tremtinių mišrus choras „Ainiai“

Autoriaus nuotrauka

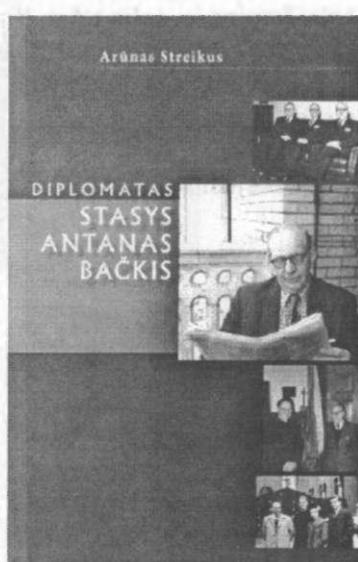
Naujos knygos

Apie diplomatają Stasią Antaną Bačkį

Ši knyga gimė iš noro pagerbti Tėvo atminimą, minint jo gimimo šimtmetį (šią suaktyvėjus paminėjo 2006 m.– red. past.). Tylus Lėvelio pavyzdys lydėjo mane, kai stojau į seminariją ir išėjau iš namų į savarankišką gyvenimą. Jis priėmė ir gerbė mano pasirinktą kelią, pašaukimą tarnauti Dievui ir žmonėms". Tai tik kelios eilutės iš kardinalo Audriaus Juozo Bačkio žaningo žodžio, išspausdinto Arūno Streikaus knygoje "Diplomas Stasys Antanas Bačkis", kurią išleido Lietuvos gyventojų genocido ir rezistentijos tyrimo centras.

Pirmuose puslapiuose skaitytojas supažindinamas su Stasio Antano Bačkio tėvais, kur vaikystėje jis gyveno, mokėsi, kokios vertybės buvo puoselėjamos ir branginamos Bačkių namuose.

Panėvėžio gimnazijoje Stasys Antanas Bačkis įgijo didelį žinių bagažą. Tai nulėmė tolimesnį jo pasirinkimą. Šioje gimnazijoje dėstė rašytojas ir kunigas J. Lindė-Dobilas, istorikas J. Yčas, atvyk-

davo skaityti paskaitų Vyduinas, prof. J. Eretas, rašytoja Gabrielė Petkevičaitė-Bitė, skulptorius J. Zikaras ir kiti žymūs Lietuvos šviesuoliai. Panėvėžio gimnaziją baigė daug Lietuvai nusipelniusių žmonių – rašytojai Jonas Graičiūnas, Kazys Inčiūra, istorikai Adolfas Šapoka, Povilas Šležas, gamtininkai Antanas Vaitkevičius, Alfonsas Palionis, kunigas Alfonsas Lipnickas-Lipniūnas, diplomatas Stasys Antanas Bačkis.

Mokydamasis Panėvėžio gimnazijoje S.A. Bačkis įsitraukė į ateitininkų veiklą. Studijos Kauno universitete S.A. Bačkui atvėrė tolimesnius kelius, kai gabiam studentui ir aktyviam ateitininkui buvo paskirta stipendija mokslo testi Paryžiuje. Tai buvo tuometinės krikščionių demokratų Vyriausybės projektas, kuriuo siekta Lietuvos diplomatų tarnybą atnaujinti aukštos kvalifikacijos, su vokiečių politine kultūra gerai susipažinusiais jaunais žmonėmis.

S.A. Bačkis Paryžiaus universiteto Teisės fakultete studijavo teisę, politinę ekonomiją ir tarptautinius santykius.

Knygoje išsamiai pasakojama apie veiklą Lietuvoje, vėliau – 50 metų trukusį diplomato darbą Paryžiuje ir Vašingtone. Leidinyje gausu archyinių dokumentų, laiškų, fotografijų. Knygoje atskleistas S.A. Bačkio vaidmuo Vakaruose organizuojant pagalbą okupuotos Lietuvos ginkluotajai rezistencijai.

"Tremtinis" inf.

LGGRTC Pasipriešinimo dalyvių (rezistentų) teisių komisija skelbia sąrašą asmenų, pretenduojančių į kario savanorio ir Laisvės kovų dalyvio teisinį statusą

(Tremtinis)

Zuzana Berkevičienė-Mikšaitė, ryšininkė, Kelmės aps. ir valsč. Knygnešio, Kęstučio būriai 1947–1948 m.

Edvardas Bičkus (po mirties), sukilimo dalyvis, Mažeikių aps. Ylakių valsč. 1941-06-22-28.

Aleksas Buivydė (po mirties), partizanas, Joniškio aps. Žagarės valsč. Prisikėlimo apyg. Voverės rinkt. Algio būrys 1944–1951 m.

Stanislovas Čiaučionas (po mirties), pasipr. akcijų dalyvis, Vilniaus m. 1940–1941 m. Jonas Daugėla (po mirties), partizanas, Vilkijos aps. Ariogalos valsč. Almino būrys 1949–1950 m.

Kleopa Džiugytė, rėmėja, Šiaulių aps. ir valsč. Prisikėlimo apyg. Juozapavicius tėvonija 1944–1950 m.

Leokadija Gruzdytė, pogrinčio spaudos platintoja, Prienų r. 1973–1974 m.

Jonas Gūra (po mirties), rėmėjas, Rokiškio aps. Skapiškio valsč. 1944-09-1944-12.

Albert Stephen Ives (Ivanauskas), karys, Ukmergės m. Vietinė rinktinė 2 kuopa 1944-02-16-1944-05-15.

Juozas Janulevičius, karys, Vilkaviškio aps. Alvito valsč. Vietinė rinktinė 1944-02-16-1944-05-15.

Kostas (Konstantinas) Kaminskas (po mirties), sukiliimo dalyvis, Biržų aps. Kupreliškio valsč. 1941-06-22-28.

Ona Kavaliauskaitė, pogr. spaudos platintoja, Vilkaviškio r. Kybartai, 1980–1990 m.

Bronislovas Kavaliauskas, rėmėjas, Panėvėžio aps. Šeduvos valsč. 1946–1949 m.

Antanas Matikas (po mirties), partizanas, Prienų aps. Jiezno valsč. Dainavos apyg. Dzūkų rinkt. Skroblų būrys 1945–1953 m.

Jonas Neifaltas (po mirties), partizanas, Lazdijų aps. Šventežerio valsč. Dainavos apyg. Karvelio, Lakūno būriai 1944–1945 m.

Albina Neifaltienė-Griškonytė (po mirties), partizanė,

Lazdijų aps. Šventežerio valsč. 1944–1945 m.

Kazys Padimanskas (po mirties), ryšininkas, Lazdijų aps. ir valsč. Dainavos apyg. Šarūno rinkt. Mindaugo tėvonija 1944–1952 m.

Augustas (Augustinas) Petniūnas (po mirties), ryšininkas, Ukmergės aps. Balninkų valsč. 1944–1945 m.

Ona Ramoškienė-Graužinytė, ryšininkė, Utenos aps. Kuktiškių valsč. Vytauto apyg. Liūto rinkt. Stumbro, Trimito būriai 1945–1951 m.

Antanas Sadzevičius, ryšininkas, Ukmergės aps. Taujėnų valsč. Didžiosios Kovos apyg. Stiklo būrys 1945–1953 m.

Juzė Statkutė (po mirties), partizanė, Joniškio aps. Žagarės valsč. Prisikėlimo apyg. Voverės rinkt. Algio būrys 1949–1951 m.

Ona Šarakauskaitė, pogr. spaudos platintoja, Vilkaviškio r. Kybartai 1980–1990 m.

Bronė Satkutė, rėmėja, Utenos aps. Užpalių valsč. Vytauto apyg. Žaibo būrys 1944–1947 m.

Juozas (Juozapas) Šliažas (po mirties), rėmėjas, Joniškio aps. Skaisgirio valsč. 1944–1948 m.

Ona Šliažienė-Rimkutė (po mirties), rėmėja, Joniškio aps. Skaisgirio valsč. 1946–1948 m.

Bronė Vilienė-Zabulionytė (po mirties), ryšininkė, Utenos aps. Vyžuonų valsč. 1944–1945 m.

(Bus daugiau)

Atsiliepimus apie šiuos pretendentus galite siūsti adresu: Lietuvos gyventojų genocido ir rezistentijos tyrimo centro Pasipriešinimo dalyvių (rezistentų) teisių komisija, Gedimino pr. 40/1, LT-01110 Vilnius. Teirautis tel. (8 5) 231 4157.

Komisijos pastaba. Sąrašas skelbiamas remiantis Pasipriešinimo dalyvių (rezistentų) teisių komisijos darbo reglamento 8 punktu: "Preterendentai į kario savanorio ar laisvės kovų dalyvio teisinį statusą skelbiami spaudoje".

Užsiprenumeruokite „Tremtinį“!

Prenumeratos indeksas – 0117. Prenumerata kainuoja: 1 mėn. – 5,20 Lt, 3 mėn. – 15,60 Lt, 6 mėn. – 31,20 Lt. Vienas savaitraščio numeris kainuoja 1,30 Lt.

„Tremtinys“ išeina keturis kartus per mėnesį.

Iki kiekvieno mėnesio 22 d. galite užsiprenumeruoti „Tremtinį“ kitam mėnesiui.

„Tremtinį“ siunčiame ir į užsienį. Prenumeratos kaina metams – 80 JAV dolerių.

2007 m. gegužės 11 d.

Tremtinys

Nr. 18 (752)

7

„Ainiai“ dainuoja visur

(atkelta iš 6 psl.)

Nors dainų šventės repertuaras sudėtingas, tačiau daininkai jį gerai paruošė. Tai didelis ilgamečio choro vadovo ir dirigento Adolfo Driuko nuopelnas.

Uteniškių pasirodymą labai gerai įvertino ir buvusi Utenos „Aukštaičių“ choro koncertmeisterė Alma Saltauvičienė, dabar dirbanti Vilniaus muzikos mokykloje, Vi-

sų Šventųjų parapijos klebonas Vytautas Rapalis, Lietuvos mokslų akademijos choristai. Jie gyre choro vadovą A. Driuką, negailinti energijos ir jégų, visą gyvenimą paskyrusi muzikai ir dainai.

Uteniškių išvyką i Vilniaus Visų Šventųjų parapiją organizavo Lietuvos mokslų akademijos mišraus choro seniūnas Vilius Maslauskas.

Choras „Ainiai“ koncer-

tuoja visur. Jų patriotiškos giesmės ir dainos skamba miškuose ir šiuose, paminklų žuvusiems partizanams atidengimo iškilmėse, bažnyčiose, kai aukojamos šv. Mišios už žuvusius Laisvės kovotojus, kultūros centruose ir nuošaliuose kaimuose. Repertuarė – Laisvės kovų dainos, papuoštos etnografiniais elementais.

Algirdas MEILUS

Skelbimai

Gegužės 13 d. (sekmadienį) įvyks Kalniškės mūšio minėjimas. 12 val. bus aukojamos šv. Mišios Simno bažnyčioje, Alytaus rajone. Maloniai kviečiamė dalyvauti. Teirautis tel. 8 616 98 650.

Gegužės 14 d. (pirmadienį) 12 val. Kauno IX forto muziejuje (Žemaičių pl. 73) įvyks renginys „Ugnies Auka“, skirtas 35-osioms Romo Kalantos susideginimo Kauno muzikinio teatro sodelyje metinėms. Literatūrinę muzikinę kompoziciją „Etu aš paukštis, vietoj nepaklydės ir neišleidės laisvės iš akių“ atliks Kauno Veršvų vidurinės mokyklos mokiniai (vad. R. Petrauskienė, A. Noreika), dalyvaus aktorius Petras Venslovas. Pranešimą „Lietuvos jaunimo pasipriešinimas sovietinei okupacijai“ skaitys Veršvų vidurinės mokyklos mokytoja Daiva Žemaitienė, prisiminimais dalysis kalantiečių judėjimo dalyviai.

Kviečiamė dalyvauti. Informacija tel. (8 37) 377 748, 377 750. El.p. jmencium@zebra.lt

Gegužės 18 d. (penktadienį) 16 val. Vilniaus įgulos kariņkų ramovės salėje (Pamėkalnio g. 13) įvyks knygos „Dainavos apygardos partizanų atminties paminklai“ pristatymas. Kviečiamė dalyvauti. Teirautis tel. (8 310) 54 103, 30 286.

Gegužės 18 d. (penktadienį) bus minimas Raišupio mūšio 60-metis. 13 val. šv. Mišias Sasnavos bažnyčioje aukos Vilkaškio vyskupas Rimantas Norvila ir mons. Alfonsas Svarinskas. 15 val. didvyrių pagerbimas žūties vietoje. Gros pučiamujų orkestrai, dainuos chorai. Teirautis tel. 8 699 11 958.

Renginio metu bus inscenizuojamas partizanų ir NKVD kariuomenės mūšis.

Ypač laukiame Marijampolės aps. ir visos Lietuvos mokyklų moksleivių ir mokytojų, taip pat visų norinčių pamatyti, kaip narsiai kovėsi lietuvių už savo laisvę. Dalyvaus LDK Vytenio bataliono kariai, krašto apsaugos savanoriai, skautai, partizanai, Raišupio dalyvių artimieji, Sūduvos krašto visuomenė. Renginį pagerbs Krašto apsaugos ministras, LR Seimo nariai, kariuomenės vadovybės atstovai, Marijampolės apskrities ir miesto vadovai. Šiuo renginiu norime parodyti jaunimui, kaip prieškario mokykloje patriotiškai paruoštas jaunimas, negaliédamas savo jaunu gyvybių, narsiai kovėsi už Tėvynės laisvę. Vaišinsimės kareiviška koše ir atsineštasis sumuštinis.

Renginio scenarijus autoriai – aktorius Petras Venslovas ir Liucija Zorūbaitė.

Gegužės 19 d. (šeštadienį) įvyks Krasnojarsko kr. Mansko r. Malyj Unguto buvusių tremtinių ir politinių kalinių susitikimas. Renkamės 9 val. prie Vilkaviškio katedros. 9.30 val. šv. Mišios Bartninkų bažnyčioje. Vyksime į dr. Jono Basanavičiaus tėviškę, tremtinių giraitėje pasodinsime ąžuoliuką, bus šventinama atminimo lenta. Pasiteirauti tel. (8 343) 53 165, 56 080.

Gegužės 19 d. (šeštadienį) Panevėžio rajone Berčiūnuose, vyks Krasnojarsko kr. Partizansko r. Minos, Dizos, Chabaidako, Kurčino, Ivanovkos, Tolovkos, Kuojos kaimų buvusių tremtinių susitikimas. Šv. Mišios 13 val. Berčiūnų bažnyčioje. Kviečiamė dalyvauti. Teirautis tel. 8 682 52 418.

SL289

Redaktorė - Jolita Navickienė

Redakcija: Aušra Šuptytė,

Dalia Maciukevičienė,

Vesta Milerienė

Mūsų adresas: Laisvės al. 39, LT-44309 Kaunas, tel. (8 37) 323 204, faksas (8 37) 323 214

El. paštas: tremtinys@erdves.lt , LPKTS puslapis internete: <http://www.lpkts.lt>

Įmonės kodas 3000 32645. Ats./sask. AB "Vilniaus bankas", kodas 70440, Nr.LT18 70440600 0425 8365.

Spausdino spaustuvė UAB "Rinkos aikštė", Josvainių g. 41, Kėdainiai

Offsetinė spauda 2 sp. lankai. Tiražas 3970. Užs. Nr.

ILSEKITĖS RAMYBĖJE

Vladas Gaidukas

1954–2007

Gimė Igarkoje, buvusių ūkininkų, išvežtų 1948 m. iš Kėdainių r. Pagirių valsč. Simanoniu k., šeimoje. 1957 m. grįžo į Lietuvą. Baigė Pagirių vidurinę mokyklą ir Kauno politechnikos instituto Elektrotechnikos fakultetą. Dirbo „Pramprojekte“, „Žemprojekte“, UAB „Ardynas“ inžineriumi projektuotoju. Susigrąžinės tėvų žemę laisvalaikiu ūkininkavo. Buvo vienas iš LPKTS Kauno filialo Aleksoto poskyrio kūrėjų. Palaidotas Kauno Romainių kapinėse. Užjaučiamė artimuosis.

LPKTS Kauno filialas

Leosé Petronėlė Neverauskaitė-Umbražūnienė

1924–2007

Gimė Jotiškių k., Šakių r. Šeimoje augo jauniausia iš keturių vaikų. Tėvas mirė anksti. Prasidėjus karui, broliai išėjo partizanauti. 1945 m. Leosė kartu su motina ištrėmė į Permės sr. Motina mirė pirmaisiais tremties metais. Leosé ištekėjo už tremtinio Juozo iš Ignalinos r. Tremtyje gimė trys dukters. 1959 m. ūkima grįžo į Lietuvą, apsigyveno vyro tėviškėje Ignalinos r., dirbo kolūkyje.

Palaidota Ignalinos r. Pivorų kapinėse.

Nuoširdžiai užjaučiamė giminės ir artimuosis.

LPKTS Ignalinos filialas

Juozas Nika

1928–2007

Gimė Telšių r. Nerimdaičių k. ūkininkų šeimoje. Augo su dvieju broliais ir seserimi. Anksti išitraukė į partizaninę veiklą. Su broliu Stasiu ne tik buvo ryšininkai, bet ir dalyvaudavo Šatrijos rinkt. partizanų žygiuose. 1948 m. vasara abu su broliu Stasiu atsidūrė čekistų rankose. Po tardymų karinis tribunolas nuteisė 25 m. Kalėjo Vorkutos 7 ir 8 LPKS, LPKTB narys, priklausė TS Telšių skyriui. Nuoširdžiai užjaučiamė šeimą ir artimuosis.

TS, LPKS ir LPKTB Telšių skyriai

Gegužės 19 d. (šeštadienį)

Kaune įvyks Irkutsko sr. Usoles r. Taljano gyvenvietės tremtinių susitikimas. 12 val. šv. Mišios Jézuitų bažnyčioje, po jų susitikimas Jézuitų gimnazijos valgykloje. Kviečiamė dalyvauti. Pasiteirauti tel. (8 37) 390 901, 386 276, 440 435 vakare nuo 20 val.

Gegužės 20 d. (sekmadienį) 12 val. Ventos mstl. bažnyčioje, Akmenės r., bus aukojamos šv. Mišios už žuvusius Vyčio būrio partizanus. Po šv. Mišių bus pašventintas Atminimo ženklas Purvių miške. Kviečiamė dalyvauti.

Gegužės 26 d. (šeštadienį) Marijampolėje įvyks maklaikovicių susitikimas. Susitikime 9.30 val. geležinkelio stotyje, prie 1948 m. trėmimo bėgių iš Sasnavos gatvės.

10.30 val. šv. Mišios Šv. Vincento bažnyčioje. Pojų aplankysime miesto kapines ir Tauro apyg. partizanų ir tremties muziejų.

Gegužės 25 d. (penktadienį) vyksime Dainavos apyg. partizanų kovų takais. Renginį pradėsime Alytuje.

9 val. – šv. Mišios Šv. Kazimiero bažnyčioje.

10.30 val. – vyksime į Alytaus kapines prie paminklo partizanams.

11.30 val. – Vaclovo Voverio-Žaibo bunkeris.

12.30 val. – Kazimiero Pyplio-Mažyčio paminklas.

12.50 val. – Daugų kapinės, paminklas partizanams.

13.20 val. – Gudžių kryžkelė.

13.50 val. – Gudžiai, paminklas partizanams.

14.30 val. – Nedzingė.

15 val. – Pilvingio kryžkelė.

15.20 val. – pietūs prie ežerėlių.

16.30 val. – Merkinė, Kryžių kalnelis.

17.30 val. – Juozo Vitkaus-Kazimieraičio paskutinis bunkeris prie Liškiavio ežero. Meninė dalis.

Organizatorius – LPKTS Varėnos filialas. Pasiteirauti tel. (8 310) 54 103, 30 286.

AMŽIAIS MINĖKIME VYRUS, VEDUSIUS LAISVON LIETUVON !

Maršruto schema

